سینما

دعوت دبیر سیزدهمین جشنواره فیلم «۱۰۰» به ساخت آثاری با محوریت «ایران عزیز»

چیزی خلق کنید که حال همه را خوب کند

فرهنگی/ «در جشنواره «۱۰۰» فیلم‌هایی خواهیم داشت که حال همه ما را خوب کند» این عبارات بخشی از صحبت‌های دبیر سیزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم «۱۰۰» است. یوسف منصوری در اولین نشست خبری این رویداد که صبح روز دوشنبه دوم آبان ماه در سالن کنفرانس سازمان سینمایی سوره برگزار شد با اعلام این خبر که شعار امسال جشنواره «ایران عزیز» است، تأکید کرد: «همه ما فارغ از شرایط امروز یا فردا با نگاه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی روی شعار جشنواره وحدت داریم.»

به گفته او شعار این دوره از جشنواره پیش و مستقل از وقایع اخیر توسط محمدرضا شهیدی‌فر که در کنار حسین کرمی، محسن برمهانی و جلیل سامان عضو شورای سیاستگذاری این دوره از جشنواره است، انتخاب شده. منصوری از علاقه‌مندان حضور در جشنواره درخواست کرد طبق محورهای اعلام شده از جمله «پیشرفت، اخلاق، زیبایی‌ها، اقتصاد و ثروت ملی، امید، خانواده، میهن‌پرستی و عدالت و آزادی» در محیط و بومی که زندگی می‌کنند، چیزی خلق کنند که حال همه را خوب کند. او گفت: «اگر به سمت سینمای اجتماعی هم می‌رویم با نگاه روشن و راه‌حل باشد و صرفاً بازنمایی مسأله نباشد.» طبق اطلاعات اعلام شده در این نشست در بخش بین‌الملل رویکرد سینمای اخلاق مدنظر قرار گرفته که موضوعات آن آزاد است. منصوری در بخشی از این نشست در پاسخ به سؤالی مبنی بر سفارشی شدن آثار این جشنواره به‌دلیل رویکردهای محتوای اعلامی، مطرح کرد: «حتی پنتاگون سفارش ساخت فیلم می‌دهد این اما لزوماً به آن معنا نیست که اثری که به سفارش ساخته می‌شود، عاری از هنر است. آیا برخی از آثار فورد که به سفارش پنتاگون ساخته شده یا «دانکرک» کریستوفر نولان که کاملاً سفارشی است به این معنا است که این آثار از هنر خالی هستند یا هنرمند محدود شده است؟ ما فقط رویکردهای کلی را در فراخوان آورده‌ایم و اگر کسی خارج از این محورها هم اثری در ذیل شعار «ایران عزیز» ارسال کند، استقبال می‌کنیم. پس دست هیچکس برای فیلمسازی بسته نشده است.»

رونمایی از پوستر این دوره از جشنواره و صحبت‌های حمیدرضا جعفریان رئیس شورای سیاستگذاری، محمد روح‌الامین مدیر هنری و هادی فیروزمندی مدیر رسانه جشنواره از دیگر بخش‌های این نشست بود. سیزدهمین دوره جشنواره فیلم ۱۰۰ نهم تا دوازدهم اسفندماه به همت سازمان سینمایی سوره برگزار خواهد شد.

یادداشت

از نمایشگاه کتاب فرانکفورت باید چه بیاموزیم؟

مصطفی وثوق‌کیا
روزنامه‌نگار

در خبرها آمده بود که مسئولان نمایشگاه کتاب فرانکفورت در امور داخلی ایران دخالت کرده و با اشاره به حوادث چند هفته اخیر ایران، بدون هماهنگی با وزارت ارشاد، غرفه ایران را از فضای همیشگی خود جابه‌جا کرده و در محلی حاشیه‌ای جاگذاری کرده‌اند. همین اتفاقات باعث شد، ایران در اعتراض به این مسأله از حضور در این نمایشگاه انصراف دهد و شرکت نکند. درباره نمایشگاه کتاب فرانکفورت که با ریل‌گذاری اشتباه مسئولان فرهنگی در یک دهه اخیر تبدیل به قبله‌نمای مسئولان فرهنگی کشور شده است باید دانست که کالا در ریل و جهت تعیین شده خود حرکت می‌کند.

اگر مسئولان فرهنگی فکر می‌کنند این نمایشگاه فقط محلی برای تبادل رایت کتاب و خرید و فروش آثار مکتوب است طبعاً باید درباره فلسفه این نمایشگاه بیشتر مطالعه کنند. نمایشگاهی به قدمت نمایشگاه کتاب فرانکفورت طی سال‌های گذشته با هدف‌گذاری خاص خود تبدیل به محلی شده است که درباره مهم‌ترین موضوعات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... جهان ایده و برنامه دارد و این را در شعارهای هر ساله عیان می‌کند. حتی نوع دعوت از میهمان‌ها و حضور شخصیت‌های مطرح سیاسی جهان در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه، مؤید خط مشی و ریل‌گذاری این نمایشگاه است؛ به نحوی که در یکی از سال‌ها وزیرخارجه آلمان درباره افراط‌گرایی در اروپا سخنرانی کرد.

به نظر می‌رسد این خط مشی نمایشگاه کتاب فرانکفورت در کنار سایر رویدادهای مهم فرهنگی در سطح اروپا مثل جشنواره فیلم کن و ونیز و سایر رویدادهای این مدلی کاملاً آگاهانه است. حال این سؤال مطرح است که با وجود چنین سیستمی حضور ما در این رویدادها درست است یا خیر، که باید گفت بهترین مدل برخورد با این تفکر در سیستم فرهنگی و هنری، یاد گرفتن اقدامات درست و البته به شیوه ایرانی است. برای اینکه این مطلب بهتر جا بیفتد لازم است نمایشگاه کتاب تهران را به عنوان بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی کشور که مخاطب فراوان در سطح کشور دارد، مقایسه کنیم. سال‌ها قبل گفتم و نوشتم که این نمایشگاه در مقیاس کلان دارای ایده و خط مشی مشخصی نیست. اینکه هر سال یک شعار را -که عمدتاً بی‌ربط هم انتخاب می‌شود- بگذاریم در پوستر، سیاستگذاری نمی‌گویند. نمایشگاه کتاب تهران باید در کنار فروش کتاب که مهم‌ترین کاروژه‌اش در سال‌های گذشته بوده، محفلی برای حضور متفکرین و اندیشمندان کشور هم باشد؛ اتفاقی که به‌ندرت اتفاق افتاده است. البته سیاستگذار نمایشگاه با طراحی سرای اهل قلم خواسته این نقیصه را برطرف کند، اما شاهدیم که این سرا در سال‌های گذشته تبدیل به محفلی عمدتاً کم‌رونق و محفلی برای رونمایی و سخنرانی‌های محدود بوده و کمتر برنامه‌ای در مقیاس آنچه گفته شد، برگزار شده است. برای روشن‌تر شدن بحث لازم است باز هم مثالی بزنیم، طی دو دهه گذشته هر سال رهبر انقلاب با طرح یک شعار سعی می‌کنند آن مسأله را به موضوع محوری کشور تبدیل کنند؛ در سال‌هایی این مسأله فرهنگی بوده و در سال‌های اخیر شعار و موضوعات عمدتاً اقتصادی بوده است. با این حال طی سال‌هایی که من در نمایشگاه کتاب بودم، ندیدم غیر از اقدامات سطحی و شعاری اتفاق دیگری در این نمایشگاه رخ دهد. به فاصله دو ماه از نامگذاری شعار سال، نمایشگاه کتاب بهترین فرصت و محمل برای اهالی فکر و اندیشه در حوزه‌های مختلف است تا این شعار را با تئوری‌های مرتبط بهینه کنند و سرریز آن به رسانه‌ها منتقل شود. با این حال آنچه در این دو دهه رخ داده غیر از این بوده است. باز هم مثال دیگری در این باره می‌تواند نشان دهد که نمایشگاه کتاب نتوانسته است محملی برای تئوریزه کردن تفکری باشد که در کشور ساری و جاری است. از ابتدای دهه ۹۰ تا ۱۴۰۰ کشور شاهد تولد مفهومی به نام شهدای مدافع حرم بوده است، کلیدواژه‌ای که رسماً در کشور جاافتاده و درباره آن کتاب‌ها و فیلم‌های بسیاری تولید شده است. با این تفاصیل حداقل بعد از گذشت ۵ سال باید نمایشگاه کتاب این مفهوم را برای مخاطبین خود جا بیندازد؛ ساده‌ترین شکل ماجرا تعیین یک غرفه مخصوص آثار تولیدشده درباره این مسأله است که با تأسف باید اشاره کرد چنین اتفاقی نیفتاده است. حتی اگر محققی بخواهد درباره این مسأله کار تحقیقی کند باید تک تک غرفه‌ها را بگردد تا آثار مرتبط را پیدا کند. شما حساب کنید مخاطب عادی این کتاب‌ها باید چه مصایبی را برای پیدا کردن آثار مرتبط در این حوزه به جان بخرد.

اظهارات رئیس سازمان صداوسیما از هک کردن تا وضعیت هنرمندان در رسانه ملی

وقتی به شهرت می‌رسید نماینده خودتان نیستید نماینده رسانه ملی هستید

به گفته رئیس سازمان صداوسیما: «کار کردن در رسانه ملی خدمت به مردم و جامعه است و به دلیل نقش‌های متنوعی که سازمان در سرگرمی و آموزش دارد کسی که بتواند برای این نقش‌ها کاری کند باعث افتخار است. اگر کسی بخواهد برای این فرصتی که برایش فراهم شده است کاری کند قدمش روی چشم است و با تمام وجود از او استقبال می‌کنیم. اما اگر کسی قدر این فرصت را نداند یا نخواهد استفاده کند استعدادهای موجود در جامعه زیاد است، طبیعت کار در رسانه اقتضا می‌کند استعدادهای جدید دائم شناسایی شوند و به آنها عرصه داده شود و در این مرحله فریز نشویم.»

پیمان جبلی رئیس سازمان صداوسیما در گفت‌وگو با مهر، درباره اختلال اخیر در یکی از بخش‌های خبری تلویزیون و سرانجام پیگیری دلایل این اتفاق گفت: ما هر چقدر هم در تکنولوژی پیشرفت کنیم، آسیب‌پذیری‌مان از جهت‌هایی بیشتر می‌شود. سال‌ها پیش در سیستم پخش خبر با کاغذ و نوار کار می‌کردیم. تمام آن چیزی که از قدیم به عنوان برود کست می‌شناختیم الان به فضای فایل محور بر مبنای شبکه تبدیل شده است. در جهان هم همین‌طور است که هر چقدر ارتباطات شبکه‌ای گسترش بیشتری پیدا می‌کند و مبتنی بر اینترنت می‌شود آسیب‌پذیری هم بیشتر می‌شود.

او در ادامه عنوان کرد: در دوره جدید اولویت ما تقویت زیرساخت‌های شبکه‌ای است. در مقاطع مختلف ممکن است با هدف بهره‌برداری‌های سیاسی یا با هدف کسب اعتباری که دشمن هیچ جا نتوانسته به‌دست بیاورد اما با یک لحظه ورود به سیستم بتواند اعتباری برای خوش به دست بیاورد.

جبلی در پاسخ به اینکه این اتفاق را خرابکاری می‌داند یا هک، اظهار کرد: گروه‌های خرابکار هکری در دنیا که می‌خواهند تمرین یا ابراز قدرت کنند، دست به این کارها می‌زنند. تمام همکاران ما عزمشان را جزم کردند که تمام امکانات زیرساختی و شبکه‌ای خودمان را ایمن‌سازی کنیم. با اتفاقی که در بهمن ماه پارسال افتاد عزم خوبی به راه افتاد، هم در سازمان و هم دستگاه‌هایی که مسئولیت‌هایی بر عهده دارند و بسیاری از حفره‌ها گرفته شد. این اتفاق تلخ اخیر هم باعث می‌شود ما لکه‌گیری‌های باقیمانده را هم انجام دهیم و آسیب‌پذیری را به حداقل برسانیم.

■ «شیوه» می‌تواند به برخی شبهات در جامعه پاسخ دهد

رئیس رسانه ملی در ادامه درباره سرنوشت برنامه‌های پربیننده تلویزیون از جمله «شیوه» گفت: همیشه گفته‌ام که اگر رسانه ملی در جایگاه واقعی خودش قرار بگیرد برای بسیاری از مشکلات می‌تواند راه حل ارائه دهد. شیوه یکی از این تدابیر است که می‌تواند با باز کردن فضای گفت‌وگوی سالم و عالمانه به برخی شبهات جامعه در زمینه‌های مختلف پاسخ دهد.

او اضافه کرد: این برنامه روز به روز دارد به بلوغ خودش نزدیک‌تر می‌شود و امیدواریم الگویی باشد که هم بالغ‌تر شود هم مسیر مستمری برای فضای تبادل افراد فراهم کند.

او در ادامه درباره تولیدات سریالی گفت: مجموعه‌های تلویزیونی که مصوب شده در مراحل مختلف در حال پیشروی است یا در مرحله فیلمنامه است یا پیش تولید یا تعیین برآورد یا در حال ضبط است. ما کارهای بزرگی را به تدریج ارائه می‌کنیم، قبلاً هم عرض کرده بودیم این تولیدات را به دوره‌های مختلف پاییز و زمستان و نوروز خواهیم رساند. روند تولید متوقف نشده اما به دلایل متعدد که مهمترین آن بالا رفتن نرخ تولید است، بویژه با راه افتادن تولیدات شبکه خانگی که نرخ تولید را بسیار بالا برده‌اند ما نیازمندیم با کمک مجلس و دولت برای ارتقای تولید برنامه‌های فاخر بویژه کارهای نمایشی اقدام کنیم.

رئیس رسانه ملی درباره باز پس گرفتن دستمزد در صورت پخش نشدن ادامه «دورهمی» گفت: برنامه‌ای ساخته شده و هزینه شده است. دوستان ما در حوزه حقوقی و دیگر حوزه‌ها در حال بررسی هستند. شرایطی پیش آمد و با موضع‌گیری که شد باید برای آن تصمیم‌گیری شود. باید درباره ادامه آن تصمیم‌گیری شود، ما جمع‌بندی‌ای که داشته‌ایم این بود که ادامه برنامه در کنداکتور برنامه گذاشته نشود.

او در ادامه درباره اینکه دستورالعملی درباره موضع‌گیری‌های بازیگران در وقایع مختلف وجود دارد یا خیر، بیان کرد: در همه رسانه‌های دنیا این‌گونه است که فردی که به واسطه رسانه تبدیل به چهره می‌شود اعتبار شخصی خودش در مقابل اعتبار سازمانی او ناچیز است و مردم بین هویت شخصی آن فرد و هویت رسانه‌ای او تفکیک قائل نیستند. بنابراین چون هویتش با رسانه گره خورده است برای هرگونه اظهارنظر که در همه جای دنیا معمول است حتماً باید با سازمان متبوع هماهنگ باشد. در مورد صداوسیما هم این استثنا وجود ندارد و مثل رسانه‌های دنیاست.

او اضافه کرد: اگر کسی می‌خواهد موضع‌گیری‌ای کند که در هماهنگی با صداوسیما نباشد، سازمان هم حق خودش می‌داند برخورد لازم را داشته باشد. در سازمان‌های بزرگ دنیا هم این‌گونه بوده است، اظهارنظری کرده‌اند که با سازمان متبوع آنها هماهنگی نداشته و هیچ تعارضی با آنها نداشته‌اند.

جبلی در پایان گفت: ما هم تأکید می‌کنیم که وقتی به شهرت می‌رسید دیگر فقط نماینده خودتان نیستید، نماینده رسانه ملی و موظف هستید که تابع قوانین سازمان باشید در غیر این صورت می‌توانید مسیرتان را جدا کنید.

اخبار

معرفی داوران بخش فیلم کنگره ملی شهدای غواص

رسول صدر عاملی، محمدعلی باشه آهنگر و نرگس آبیار به‌عنوان داوران جشنواره فیلم کنگره ملی شهدای غواص معرفی شدند.

کنگره ملی شهدای غواص با عنوان «معبر عشق» در پنج جشنواره مجزا با موضوعات فیلم، عکس خلاق، پوستر، شعر و داستان و رسانه به دبیری بهرام عرب‌وند، دی ماه ۱۴۰۱ با حضور خانواده‌های معزز شهدا، سرداران دفاع مقدس، برگزیدگان جشنواره، هنرمندان و اهالی رسانه در جزیره کیش برگزار می‌شود. این جشنواره با محوریت شهدای غواص در دو بخش داستانی و مستند با مدت زمان حداقل ۱۰۰ ثانیه و حداکثر ۳۰ دقیقه با تکنیک رئال، انیمیشن و عروسکی و یا تلفیقی پذیرای آثار علاقه‌مندان به شرکت در این جشنواره است. /روابط عمومی جشنواره

برگزاری ۲۰۶۸ کنسرت موسیقی در ۶ ماه اول سال ۱۴۰۱

طبق اعلام دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲ هزار و ۶۸ کنسرت موسیقی در ۶ ماه اول سال ۱۴۰۱ در کشور برگزار شد که استان اصفهان با ۲۱۸ اجرا پیشتاز بوده است.

این دفتر آمار برگزاری اجراهای صحنه‌ای در ۶ ماهه اول ۱۴۰۱ را اعلام کرد که در نیمه نخست امسال، ۸۸۶ عنوان اجرای صحنه‌ای با ۲ هزار و ۶۸ اجرا، از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز گرفته‌اند و از این تعداد، ۴۰۶ اجرای صحنه‌ای مربوط به دفتر موسیقی و مابقی مربوط به استان‌های کشور بوده است. با توجه به اینکه مجوز اجرای صحنه‌ای موسیقی در سالن‌های با ظرفیت کمتر از یکهزار و ۲۰۰ نفر به ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها تفویض شده است، برخی استان‌هایی که دارای اجرای صحنه‌ای بیشتری بوده‌اند بدین شرح است: اصفهان ۲۱۸، آذربایجان شرقی ۱۷۱، اردبیل ۱۵۷، فارس ۱۶۲، گیلان ۲۰۳، مازندران ۱۸۶، کرمان ۷۳، گلستان ۴۷، البرز ۴۳، کردستان ۳۷، یزد ۳۷، آذربایجان غربی ۴۲، خوزستان ۳۲، بوشهر ۳۰، سمنان ۲۸، سیستان و بلوچستان ۳۲، هرمزگان ۳۱، همدان ۲۳، قزوین ۲۰ و.... این آمار از آغاز سال ۱۴۰۱ تا قبل از ماه‌های محرم و صفر بوده و با از سرگیری اجراهای صحنه‌ای موسیقی در روزهای پیش رو، آمار اجراهای صحنه‌ای نیمسال دوم اطلاع‌رسانی خواهد شد. / روابط عمومی خبر

انتخاب محمد سرشار به عنوان دبیر هیأت مدیره انجمن قلم

نخستین جلسه هیأت مدیره منتخب جدید انجمن قلم ایران، یکشنبه (۱آبان) با حضور تمامی اعضای آن رضا اسماعیلی، مریم پوریامین، راضیه تجار، محمد سرشار، احمد شاکری، رحیم مخدومی، سیداحمد میرزاده و همچنین آقای محسن پرویز، رئیس هیأت‌مدیره سابق و دو نفر از بازرسان دوره جدید (آقای علی‌الله سلیمی و خانم خدیجه امیرخانی) و مدیرمسئول انجمن، در محل دفتر انجمن قلم ایران برگزار شد. در این جلسه پس از ارائه صحبت‌های مقدماتی آقای محسن پرویز و تبریک به منتخبان جدید، اداره جلسه توسط مدیرمسئول انجمن، آقای سیداحمد میرزاده، برگزار شد و اعضا به ذکر نظرات خود درباره اهم وظایف هیأت‌مدیره جدید و شرایط افراد منتخب از میان خود برای تصدی مسئولیت‌های چهارگانه در هیأت‌مدیره پرداختند. در این جلسه آقایان محمد سرشار به‌عنوان رئیس، سیداحمد میرزاده به‌عنوان نایب‌رئیس و سخنگو، رضا اسماعیلی به‌عنوان خزانه‌دار و خانم مریم پوریامین به‌عنوان دبیر هیأت‌مدیره انجمن انتخاب شدند.

آغاز هفته کتاب با شعار «ما همانیم که می‌خوانیم»

به گفته مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران، هفته کتاب از ۲۱ تا ۲۷ آبان‌ماه با شعار «ما همانیم که می‌خوانیم» آغاز و ۲۴ آبان که روز کتاب، کتابخوانی و کتابدار است روز میانی این هفته محسوب می‌شود. علی رمضانی افزود: مجموعه‌هایی مانند کانون پرورش فکری کودک و نوجوان، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور که جزو اعضای اصلی ستاد هفته کتاب است، کانون فرهنگی هنری مساجد، وزارت آموزش و پرورش، وزارت کار، سازمان تأمین اجتماعی، کتابخانه ملی، کتابخانه مجلس، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری و دستگاه‌های مختلف دیگر در این هفته درگیر هستند؛ به بیان دیگر ما سعی کردیم هرکسی را که به کتاب ربط دارد و یا متوجه نقش خود در حوزه کتاب نیست دخیل کنیم. /مهر

نقدی بر سلسله یادداشت‌های دکتر سیدجواد طباطبایی در تحلیل وقایع اخیر ایران

توهم‌نامه‌ای به نام «انقلاب ملی» در انقلاب اسلامی!

ادامه از صفحه ۱۵

دکتر طباطبایی بهتر از من می‌دانند که پس از تأکید امام‌خمینی(ره) بر پیوند «جمهوری اسلامی» نه یک کلمه کم و نه یک کلمه زیاد، به دستور امام(ره)، حدود ۵۰ روز پس از ۲۲ بهمن ۵۷، رفراندوم تأیید نظام جمهوری اسلامی برگزار شد. پس از تأیید جمهوری اسلامی توسط اکثریت قریب به اتفاق مردم، ضمن تشکیل مجلس خبرگان قانون اساسی، متن جدید قانون اساسی تهیه و به رأی عمومی گذاشته شد. بعد از رأی ۹۸ درصدی مردم به قانون اساسی، نخستین مجلس شورای اسلامی پس از تقریباً یکسال از ۲۲ بهمن ۵۷ با انتخابات مردمی روی کار آمد و زمینه برای برپایی انتخابات ریاست‌جمهوری پس از یکسال از ۲۲ بهمن ۵۷ مهیا شد. از این تاریخ به بعد هم، هر چند موانعی در مسیر مشارکت عمومی حداکثری وجود داشته اما تقریباً هر سال یکبار یک انتخابات در ایران، اعم از انتخابات مجلس، ریاست‌جمهوری، خبرگان رهبری و شوراهای شهر و روستا برگزار شده که درصد مشارکت مردم در این انتخابات در مواردی از نصاب مشارکت مردم در خیلی از کشورهای اروپایی بالاتر بوده است. در چنین شرایطی، دکتر طباطبایی از غیبت «امر ملی» در ایران سخن به میان می‌آورند بدون آنکه بتوانند دلایل و مستندات کافی در این عرصه ارائه کنند. البته من از جمله نیروهای انقلابی هستم که به رغم تلاش‌های جمهوری اسلامی در مسیر زنده نگه داشتن امر ملی، فاصله جمهوری‌اسلامی با قله امر ملی را زیاد می‌دانم و در برخی سخنرانی‌ها یا مقالات خود این فاصله را گوشزد کرده‌ام، اما نمی‌توانم نسبت قابل‌توجه نظام جمهوری اسلامی و امر ملی را نادیده بگیرم و با ژست روشنفکری به غیبت آن فتوا دهم! از سوی دیگر، روشن است که اگر جمهوری اسلامی نبود، حتی از بسترهای اولیه امر ملی که دکتر طباطبایی مدعی آن هستند خبری نبود. در ادامه می‌خواهم به نمونه تلاش‌های مؤثری که طی ۴۳ سال گذشته در جهت اقامه امر ملی در ایران صورت گرفته اشاره کنم:

۱. صیانت از مرزهای ایران زمین و از دست ندادن حتی یک وجب از خاک ایران

۲. تلاش در جهت حفاظت از مؤلفه‌های اصلی فرهنگ ملی مانند زبان فارسی و خرده فرهنگ‌های ایرانی

۳. موفقیت در بریدن پای استعمار از ایران و رساندن کشور به سطح کم‌نظیری از استقلال و اقتدار سیاسی

۴. برنامه‌ریزی در جهت حفظ و صیانت از «جمهوریت» در کنار «اسلامیت» و قربانی نشدن آن تحت هر شرایطی

۵. کوشش‌های کم‌نظیر در جهت احقاق حقوق اجتماعی مردم ایران

۶. سرمایه‌گذاری در جهت رشد فکری و علمی ایرانیان و رساندن فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به ۱۰ میلیون نفر در سال ۱۴۰۱ و دستیابی کشور به مراتب عالی جهانی در دو عرصه دانش و فناوری.

۷. ایجاد آبادانی‌های وسیع در جهت محرومیت‌زدایی و ایجاد زیرساخت‌های لازم در مسیر پیشرفت با اتکا به ظرفیت‌های درونی و تعاملات بیرونی.

در اینجا لازم می‌دانم یک نکته کلیدی را به دکتر طباطبایی یادآوری نمایم و آن اینکه: امر ملی در ایران نمی‌تواند با اقتضائات تکوین و تکون جامعه و سیاست در ایران در تعارض باشد و لذا همچنان که نمی‌توان حضور دین در عمق جامعه ایرانی را انکار کرد، یا به دنبال دین‌زدایی از ایران بود، نمی‌توان از «امر ملی»ای در ایران سخن گفت که از مرحله تلفیق پروسه‌ای با دین عبور نکرده باشد.

۸ ممکن است خود دکتر طباطبایی یا هواداران ایشان بلافاصله پس از مطالعه نوشته اینجانب، به افکاری از برخی علمای شیعه ارجاع دهند که در تعارض با امر ملی تلقی می‌شود. من در این نوشته قصد انکار چنین افکاری را نداشته و ندارم. ممکن است شما در آثار برخی علمای شیعه به جملاتی برخورد کنید که «مردم» را در حد «رعیت» تقلیل داده یا حق فردی و اجتماعی آنان را نادیده گرفته باشند؛ یا شأن زنان را رعایت نکرده باشند اما اینها، تاکنون هیچ‌یک در قرائت رسمی جمهوری اسلامی راه پیدا نکرده و حتی در جملات امام خمینی(ره) و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای عکس آن مشاهده می‌شود.

۹ مشکل دکتر طباطبایی با توصیف و تحلیل جامع‌نگر و بی‌طرفانه نهضت مشروطه، یک مشکل جدی و قدیمی است. ایشان اصرار دارند با نادیده گرفتن انبوهی از شواهد تاریخی، قرائت ذهنی و در مواردی شاذ خود درباره مشروطه را به مخاطب تحمیل کنند. برای نمونه، ایشان عمد دارند روحانیت را به عنوان آغازگر نهضت مشروطه نبینند؛ نقش و سهم حیاتی مهاجرت صغری و مهاجرت کبرای علمای بزرگ بلاد را نبینند. اصرار دارند تلاش گسترده علمای شیعه برای تقریب میان اندیشه سیاسی شیعه و «جمهوریت» در عصر مشروطه مانند تنبیه الامه و تنزیه الملة مرحوم نائینی و حتی برخی علمای نجف را نبینند. مداخله جریان استعمار با محوریت انگلیس به علاوه انجمن‌های سری در به انحراف کشیدن و ایجاد دو قطبی و درگیری در متن نهضت مشروطه را نبینند. بخش مهمی از کلمات عمیق شهید شیخ فضل‌الله نوری در نقد اندیشه و دأب مشروطه‌خواهان غربزده و نیز در تأیید اصل نهضت مشروطه را به سود مدعای خود نادیده بگیرند و از او یک عنصر ضد ملی بسازند. عمد دارند تلاش‌های ضد ملی برخی غربگرایان مانند تقی‌زاده، ملکم‌خان و آخوندزاده را که حتی به تغییر رسم‌الخط فارسی هم رسید نبینند. من از دکتر طباطبایی سؤال می‌کنم که چقدر با پنهان‌سازی و تحریف واقعیت‌های روشن تاریخی و تزریق روحیه بغض و کینه در لایه‌های تحلیل‌های تاریخی می‌توان به تحقق «امر ملی» که دغدغه اصلی شما است، کمک کرد؟

آنقدر شواهد تاریخی محکم وجود دارد تا نقش شیعه و به تبع آن، علمای بزرگ شیعه در حفظ و حراست از ایران را به وضوح اثبات کند که تحلیل‌های تاریخی دکتر طباطبایی را همچون برخاستن یک گنجشک از روی یکی از شاخه‌های درخت تنومند تاریخ بی‌تأثیر می‌سازد.

به اعتراف بسیاری از تاریخ‌پژوهان غیرمذهبی، اگر تلاش‌های فداکارانه و هوشمندانه علمای بزرگ شیعه نبود، در اواخر عصر قاجار، در اثر تجزیه و چندپارگی ایران که طیف‌هایی از غربگرایان در آن سهم مهمی داشتند، دیگر خبری از ایران نبود تا امروز دکتر طباطبایی از اندیشه ایرانشهری سخن به میان آورند. چه کسی جلوی اجرای قراردادهای زنجیره‌ای و ننگین قاجاری مانند ۱۹۱۵ و ۱۹۱۹ را که نتیجه آن چیزی جز محو ایران نبود گرفت یا مسیر آن را ناهموار کرد؟ روشنفکران غربگرا این کار را کردند یا علمای شیعه؟

باید از دکتر طباطبایی پرسید، اسلاف شما بعد از فتح تهران که با خشونت‌ورزی داعش‌گونه، به تعبیر شما همه موانع ملی شدن(!) را از سر راه برداشتند و شیخ فضل‌الله را هم مظلومانه به دار آویختند، چرا نتوانستند در تحقق دموکراسی و برقراری دولت- ملت در ایران کاری از پیش ببرند و برعکس با همراهی آنان نتیجه این شد که استبداد سیاه رضاخان و پسر نادانش را پنج دهه بر ایران تحمیل کردند؟ واقعیت این است که «امر ملی» با تحریف و یک جانبه‌نگری‌های تاریخی شکل نخواهد گرفت و اینها نمونه پرسش‌هایی است که اگر دکتر طباطبایی بی‌طرفانه و با مستندات تاریخی به آن پاسخ دهند حتماً خدمت بزرگی به ایجاد بسترهای تحقق «امر ملی» در ایران کرده‌اند.

۱۰ موضوع دیگری که دکتر طباطبایی اصرار دارند روی آن توقف کنند، جایگزینی نظم سیاسی «امت- خلق» به جای «دولت- ملت» در اندیشه سیاسی شیعه است. انکار نمی‌کنم که در برخی دیدگاه‌ها شبیه چنین نظمی به منزله نظم مطلوب اندیشه سیاسی اسلام مطرح شده باشد. من خودم نیز در مباحث اندیشه سیاسی ضمن بیان نقدهای رایج در باب نظم سیاسی دولت-ملت، مزایای نظم سیاسی مطلوب اسلامی نسبت به نظم دولت-ملت را بیان می‌کنم. البته بر خلاف تصور دکتر طباطبایی نه «امت» می‌تواند جایگزین «دولت» یا همان کشور شود و نه «خلق» می‌تواند جایگزین «ملت» شود! آنچه در اندیشه سیاسی اسلام بر آن تأکید می‌شود دستیابی مجدد به جهان‌وطنی برتر و کم نقص‌تر از چیزی مشابه اتحادیه اروپا است که در آن مسلمانان بتوانند فارغ از مرزهای فیزیکی و تشخص‌های ناسیونالیستی، باهم تعامل و هم‌افزایی داشته باشند. از طرف دیگر، دکتر طباطبایی دقت نکرده‌اند که نه تنها امت مانند کشور «ظرف» نیست، بلکه «مظروف» است و خود به یک ظرف نیاز دارد که به آن «دولت اسلامی» اطلاق می‌شود. لذا ایشان دچار یک اشتباه بزرگ شده‌اند و «خلق» را به جای «امت» گذاشته‌اند! نظمی که در اندیشه سیاسی اسلام به عنوان نظم مطلوب در جهان وطن اسلامی از آن سخن به میان می‌آید، نظم سیاسی دولت(اسلامی)- امت است که با توضیح من از دولت اسلامی می‌توان به جهان وطنی اسلامی نیز تعبیر کرد. با همه اینها، این حقیقت را نباید فراموش کرد که جمهوری اسلامی در شرایط فقدان تمدن اسلامی «نظم دولت-ملت» را به دلیل برتری‌ها و مزایایش می‌پذیرد و تا کنون نیز تبعیت از آن را یک وظیفه اسلامی غیرقابل عدول معرفی کرده است.